

Jeffrey Sachs, Columbia Üniversitesi'nde Ekonomi Profesörlüğü ve Dünya Enstitüsü'nde Direktör görevini yürütmektedir.

Prof. JEFFREY D. SACHS

Su savaşları

Su kaynakları, dünyanın büyük bir kısmında giderek artan şekilde baskı altına giriyor, özellikle de kurak olan bölgelerde. Hızla artan su kıtlığı, nüfusta şişme, yeraltı sularının tükenmesi, atık ve kirlilik ve insandan kaynaklanan iklim değişikliğinin devasa ve giderek artan şiddetli etkilerini yansıtıyor.

Pek çok çatışma, suyun kıtlığı yüzünden çıkar ya da alevlenir. Çad'dan Darfur'a, Etiyopya'daki Ogaden Çölü'ne, Somali'ye ve korsanlarına, oradan Yemen'e, Irak'a, Pakistan ve Afganistan'a kadar çatışmalar hep, su bulunamamasının ekinleri yok ettiği, çiftlik hayvanlarını öldürdüğü, aşırı yoksulluk ve umutsuzluğa yol açtığı, büyük bir kurak topraklar yayı üzerinde yer alır.

Taliban gibi aşırı uçlardaki gruplar, bu derece yoksullaşmış toplumlarda geniş çaplı yandaş toplama olanağı bulmaktadır. Hükümetler, halklarının en temel ihtiyaçlarını sağlayamadıkça, meşruluklarını yitirmektedirler: Temiz içme suyu, temel gıda ürünleri ve toplumların kıt kanaat geçinmeleri için bağlı oldukları hayvan sürüleri için yem ve su.

Çatışmaya dâhil olmuş ülkelerdeki politikacılar, diplomatlar ve generaller, bu krizlere de bir başka politik ya da askeri zorluk karşısında nasıl davranacaklarsa yine o şekilde yaklaşmaktadır. Orduları harekete geçirmekte, politik hizipleşmeler ve savaş yanlısı yöneticiler ortaya çıkarmakta ya da aşırı dincilikle boğuşmaya çalışmaktadırlar.

Ancak verilen bu tepkiler, toplumların suya, gıdaya ve geçinmeye olan acil ihtiyaçlarının altını çizilmesini gözden kaçırır. Sonuç olarak Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa, çoğunlukla isyanları bastırmak ya da bu "başarısız devletleri" hedef almak üzere asker ya da bombardıman uçağı göndermek için onlarca hatta yüzlerce milyar dolar harcamakta, ancak bu rakamın onda hatta yüzde birini bile su kıtlığı ve gelişmemiş olma krizlerine çare olarak harcamamaktadır.

SU KAYNAKLARI BASKI ALTINA GİRİYOR

Su ile ilgili sorunlar, kendi başına yok olmazlar. Tam tersine, küresel topluluk olarak bizler cevap aramadıkça daha da kötüleşirler. Son dönemde yapılan bir dizi araştırma, dünyanın yoksul ve istikrarsız kısımlarında su dengesinin ne kadar hassas ve kırılgan olduğunu gösteriyor. Birleşmiş Milletlere bağlı UNESCO, son dönemde BM Dünya Su Gelişimi Raporu, 2009'u yayınladı; Dünya Bankası, Hindistan'da (Hindistan'ın Su Ekonomisi: Fırtınalı bir Geleceğe Hazırlık) ve Pakistan'da (Pakistan'ın Su Ekonomisi: Kurumak) başlıklı içeriği güçlü raporlar yayınladı. Asya Cemiyeti de Asya'daki su krizlerine genel bir bakış sağlayan (Asya'nın Sıradaki Mücadelesi: Bölgenin Su Geleceğini Sağlama Almak) araştırmasını yayınladı.

Bu raporların hepsi benzer bir hikâye anlatıyor. Su kaynakları, dünyanın büyük bir kısmında giderek artan şekilde baskı altına giriyor, özellikle de kurak olan bölgelerde. Hızla artan su kıtlığı, nüfusta şişme, yeraltı sularının tükenmesi, atık ve kirlilik ve insandan kaynaklanan iklim değişikliğinin devasa ve giderek artan şiddetli etkilerini yansıtıyor.

Bunların sonuçları çok sinir bozucu: Kuraklık ve açlık, yiyecek kaybı, su ile yayılan hastalıkların artması, zorunlu göç ve hatta açık çatışmalar. Pratik çözümler arasında, daha iyi su idaresi, su kullanımının verimini artıran gelişmiş teknolojiler ve hükümetlerin, özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının ortak şekilde üstlendikleri yeni yatırımlar gibi pek çok bileşen yer almakta.

Buna benzer çözümleri, meslektaşlarımla birlikte yoksul topluluklar, hükümetler ve işletmelerle, aşırı kırsal yoksulluğa karşı pratik çözümler bulmak üzere çalıştığımız bir proje olan, Afrika'daki Mille-







nium Köyleri'nde gördüm. Örneğin Senegal'de, dünyanın önde gelen boru üreticilerinden olan JM Eagle, on binlerce insana temiz su getirmek için çalışan resmi su idaresi PEPAM'a destek olarak yüz kilometreden fazla boruyu, yoksulluk çeken topluma katkı olmak üzere bağışladı. Projenin bütünü o kadar uygun maliyetli, çoğaltılabilir ve sürdürülebilirdir ki, JM Eagle ve diğer kuramsal ortaklar, Afrika'nın başka yerlerinde de benzer çabaları üstlenecekler.

Ancak ilerideki su gerilimleri, hem zengin hem de yoksul ülkeleri dâhil edecek şekilde yaygın olacak. Örneğin ABD, son birkaç on yılda, iklim değişikliklerinin büyük olasılıkla artıracağı su kıtlığına rağmen, kurak olan güneybatı bölgelerinde nüfus artışını teşvik etmiştir. Avustralya da ülke tarımının merkezi Murray-Darling nehir havzasındaki ciddi kuraklıklarla boğuşmaktadır. Güney Avrupa ve Kuzey Afrika'yı kapsayan Akdeniz Havzası da büyük olasılıkla iklim değişikliğinden kaynaklanan ciddi kurumalarla karşılaşacaktır.

KALICI ÇÖZÜMLERE YÖNELİNMELİ

Yine de su krizinin yapısının nasıl olacağı, değişik bölgelerdeki farklı baskı noktaları ile değişiklik gösterecektir. Örneğin, zaten kurak bir ülke olan Pakistan, 1950'deki 42 milyon boyutundan 2010'da beklenen 184 milyona ve BM'in "ortalama" senaryosuna göre 2050'de 335 milyona kadar varabilecek hızla artan nüfusun baskısından muzdarip olacak. Üstelik çiftçiler şu sıralarda fazla pompalama yüzünden tükenmekte olan yeraltı sularına güvenmektedir. Buna ek olarak, Pakistan'ın nehirlerini besleyen Himalaya buzulları, küresel ısınma yüzünden 2050'de eriyebilirler.

Çözümler, bütün "ölçeklerde" bulunmak zorunda, bu da nehir boyunca (ulusal sınırları aşıyor olsa da) topluluklar içinde tek tek su ile ilgili çözümlere (Senegal'deki boru ile taşınan su projesinde olduğu gibi) ve küresel olarak, örneğin, küresel ısınmanın en kötü etkilerinin önünü kesmeye ihtiyaç duymaktayız. Kalıcı çözümler, toplumun değişik sektörleri genellikle birbirlerini idare etmekte çok az ya da hiç deneyime sahip olmadıkları ve birbirlerine ciddi şekilde güvensiz olabilecekleri için, üzerinde pazarlık etmek ve yönetmenin güç olduğu hükümetlerin, işletmelerin ve sivil toplumların ortaklığını gerektirmektedir.

Hükümetlerin çoğu bu gibi su ile ilgili mücadeleyle başa çıkmak için çok az donanıma sahiptir. Su ile ilgili bakanlıklar tipik olarak mühendisler ve gene anlamda devlet memurları ile kadrolaştırılmıştır. Ancak su ile ilgili kalıcı çözümler, iklim, ekoloji, çiftçilik, nüfus, mühendislik, ekonomi, yerel toplum politikası ve yerel kültür hakkında geniş bir uzman bilgi gerektirir. Hükümet yetkilileri ayrıca yerel topluluklarla, özel işletmelerle, uluslararası kuruluşlarla ve muhtemel bağışçılarla birlikte çalışma becerisi ve esnekliğine de ihtiyaç duyar.

Bundan sonra atılacak hayati adım, Sudan, Pakistan, ABD, Avustralya, İspanya ve Meksika gibi su kıtlığından kaynaklanan sorunları paylaşan ülkelerin bilim, politika ve iş dünyası liderlerini, bu sorunun üstesinden gelmek için yaratıcı yaklaşımlar bulmak üzere bir araya getirmektir. Böylesi bir toplanma, hayatları ve ekonomileri kurtarabilecek bilgi paylaşımını sağlar. Ayrıca bir de basit gerçeğin altını çizer: Sürdürülebilir gelişme için ortak mücadele, gelire, dine ve coğrafi konuma göre bölünmüş bir dünyayı birleştirmelidir.

Copyright: PROJECT SYNDICATE **2009**
www.project-syndicate.org

Kuraklık ve açlık, yiyecek kaybı, su ile yayılan hastalıkların artması, zorunlu göç ve hatta açık çatışmalar. Pratik çözümler arasında, daha iyi su idaresi, su kullanımının verimini artıran gelişmiş teknolojiler ve hükümetlerin, özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının ortak şekilde üstlendikleri yeni yatırımlar gibi pek çok bileşen yer almaktadır

